

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Adres redactie: ds. H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Administratie: Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220, Zeist

J. Keuning

Bezitsvermeerdering

Hij nu, die zaad verschaft aan de zaaier en brood tot spijs zal u uw zaaisel verschaffen en vermeerderen en het gewas uwer gerechtigheid doen opschieten.

2 Kor. 9 : 10

De politieke partijen schrijven dat woord in hun programma's: bezitsvermeerdering. De vakverenigingen maken er hun strijdkreet van. En laten we eerlijk zijn: we willen allemaal graag wat vooruit.

En de bijbel?

Paulus zegt: daarom is het God ook begonnen, — dat uw bezit vermeerdert. Daarvoor geeft God bijvoorbeeld aan een boer toch het zaad? God geeft dat niet met de bedoeling dat het blijft liggen. Hij wil juist dat het weer uitgezaaid wordt, want dán draagt het zaad vrucht.

God zelf zorgt er voor dat uit één zaadje tien, twintig, honderd andere zaadjes komen.

God wil ons bezit vermeerderen. Is dat „geestelijk“ bedoeld?

Maar Paulus denkt heel gewoon aan guldens en centen, aan spaarbankboekjes en effecten-portefeuilles. Want hij heeft het over de collecte die ook te Korinthe zou gehouden worden voor de gemeente te Jeruzalem. Met die collecte ging het namelijk niet zo best. En Paulus probeert daarin nu verandering te brengen. Hij wil meer geld zien.

Daarom zegt hij in vers 6: wie karig zaait zal ook karig oogsten. En wie mild zaait zal ook mild oogsten.

Dat beeld van de zaaierende boer past hij dus toe op de korinthische christenen, die hun centen moeten afstaan voor hun arme broeders en zusters. Dat geld, dat je weggeeft — zegt Paulus — ben je niet kwijt.

Nee, het brengt juist zijn vruchten op. Het werpt rente af. Jullie denken misschien: als ik het weggeef aan anderen ben ik het kwijt. Maar zo redeneert een boer toch ook niet. Nee, hij strooit zoveel mogelijk uit. Als je hem over de akker ziet gaan, zou je zeggen: hij gooit heel zijn bezit weg. Maar hij weet wel beter. Hij gooit voor een kapitaal weg om meer kapitaal te krijgen. En zo is het ook met jullie. Offeren is zaaien. Geld weggeven is: het op rente zetten. Je arm geven, — dat is: rijk worden.

Daarvoor, om het uit te zaaien, heeft God jullie juist je bezit gegeven. Want Hij wil zo jullie bezit vermeerderen.

Dus nóg meer centen? Nóg groter kapitaal?

Nee, het is veel mooier. De rente van geofferde guldens bestaat niet uit nóg meer guldens. Maar het gewas dat jullie offer oplevert is het gewas van jullie gerechtigheid.

Dat is nu het wonder. Dat is nu echt geestelijk.

Dat goed gebruikt kapitaal meer kapitaal oplevert, is niets bijzonders. Maar dat uit guldens, landerijen en fabrieken het gewas van onze gerechtigheid tevoorschijn komt, — dát hadden wij nooit verwacht. Maar dat doet de Heilige Geest.

Het gewas van onze gerechtigheid: dat we nóg dichter bij God leven, en dat we nóg saamhoriger met onze naasten worden. Dat we nóg meer ons géven aan God en aan de mensen om ons heen.

Paulus is geen materialist, die alleen maar denkt aan geld en huizen en mooie kleren en buitenlandse reizen. Nee, waarom het hem gaat en waarom het God gaat, dat is het gewas van onze gerechtigheid. Dat is geld om het aan anderen te geven en dat zijn huizen om daarin anderen te ontvangen en dat zijn klederen die — hoe dan ook — in dienst staan

van het komende rijk. En dat zijn buitenlandse reizen terwille van het evangelie. Dat is onze dienst aan God en onze dienst aan elkaar. En dat gewas, die gerechtigheid laat God groeien uit onze centen. God haalt uit onze huisjes en meubeltjes, uit onze glimmende auto's en dure televisietoestellen het eeuwige leven. God gebruikt ons zuurverdiende geld, ons inkomen dat altijd te weinig is, om ons het leven te geven. Want dat is ons leven: dat we leven voor God en leven voor onze naaste.

Het gaat God om ons leven. Dáárom zegt Hij: strooi uit dat geld. Het is immers zaaisel dat Ik u gegeven heb. Gebruik het dan ook zo. Zó zal uw bezit vermeerderd worden. Niet uw bezit dat aangevreten wordt door de mot en de roest, door geldontwaarding of vermogensnivellering. Maar uw schat, eeuwig, in de hemelen. De schat van uw leven met Mij en het leven met al mijn kinderen op een gezegende aarde.

Dát is uw winst. Want dit is het leven, dat Jezus Christus u met alles wat ge zijt en alles wat ge hebt gemaakt heeft tot kinderen van Mij en broeders van elkaar.

En wie in Christus gelooft, die doet dat. Die offert. Die geeft. Die geeft niet slechts in een collecte voor de kerk. Want dat geld is uiteindelijk allemaal voor ons zelf bestemd. Nee, die geeft aan de anderen, de armen, de ellendigen, de behoeftigen. Die offert zijn geld, zijn goed, zijn gezellige huis, zijn vrije tijd. En hij moppert niet, omdat het hem zo zwaar valt. Want hij weet: dat ik dit weer kan, dat ik dit weer wil, dat is Gods genade. Dit is echt leven: schatten die nimmermeer vergaan.

Wij willen niet offeren. Want we denken dat we er armer van worden. En als we toch offeren, omdat we weten dat het moet, denken we toch dat we er armer van worden. Want we geloven niet.

Tot we Jezus Christus kennen, werkelijk kennen. Christus die arm werd om ons rijk te maken. Totdat we God kennen, God onze Vader. En het niet slechts mooie wóórden zijn maar het verrukt ervaren van iets totaal onverwachts: Hij maakt me willig en bereid om te leven, niet voor mezelf, maar voor Hem.

God wil ik danken voor die onuitsprekelijke gave.

J. VEENHOF

Vragen in onze omgang met de Bijbel¹⁾

Het is niet ondenkbaar, dat dit onderwerp deze of gene bezoeker van de jaarvergadering van „Opbouw” bevreemdt. Is het, zo kan men zich afvragen, nu de juiste tijd om dit thema aan de orde te stellen? Licht het niet veel meer voor de hand, dat wij in deze samenkomst spreken over de grote crisis, waarin de vrijgemaakte kerken verkeren? Men zou de situatie als volgt kunnen typeren: het schip der vrijgemaakte kerk is zwaar geteisterd door de wind en door de stormen. Het schijnt de ondergang nabij. Is het dan niet dwaas, als de bootsgesellen samen vlijtig een handboek voor de zeevaart bestuderen?

Waarom snijden we dan toch dit onderwerp aan? Natuurlijk zou het mij mogelijk zijn de verantwoordelijkheid af te wentelen op het bestuur, want dat heeft dit thema uitgekozen. Maar dit lijkt me toch al te goedkoop. Zinvoller is het zich af te vragen, wat het bestuur tot deze keuze bewogen moge hebben. Een afleidingsmanoeuvre? Het is weinig nobel zulks te veronderstellen. Ik ken de motieven van het bestuur niet, maar misschien speelde ergens op de achtergrond de gedachte mee, dat het gekozen onderwerp wellicht ook iets te maken heeft met de huidige impasse. Men zou de vraag kunnen opwerpen: zit het onder ons niet — althans mede — vast op de omgang met de Bijbel? Ik heb wel eens iemand horen verzuchten: „het lijkt net, alsof we de Bijbel verschillend lezen!” Deze verzuchting is begrijpelijk. Denken we alleen maar eens aan de wijze, waarop sommigen met het woord „liefde” omspringen. Zij straffen in felle polemieken medebroeders meedogenloos af en wanneer men hun van de andere kant het gebod der liefde voorhoudt, komt prompt het antwoord, dat hun handelwijze nu juist de voorbeeldige verwerking van de schriftuurlijke eis der liefde is!

Dit voorbeeld moge illustreren, dat het ook in onze kerkelijke situatie wel terdege zin heeft ons met bepaalde grondvragen in onze omgang met de Bijbel bezig te houden. We willen nu meteen van start gaan door een uitwerking te geven van zeven stellingen, waarin wij ons betoog hebben samengevat.

1. In de tegenwoordige tijd staan in vrijwel alle kerkelijke gemeenschappen vragen ter discussie over de inspiratie en het gezag van de Heilige Schrift. Deze vragen zijn niet door de wetenschap der theologie „uitgedacht”, maar komen op uit de omgang met de Schrift in een tijd, die door de snelle voortgang van wetenschap en techniek en door ingrijpende sociale veranderingen gekenmerkt is.

Inderdaad, men overdrijft niet, wanneer men stelt, dat de problemen rondom de Heilige Schrift overal voorwerp van levendige discussie zijn. Een bewijs van deze grote belangstelling is b.v. het recente geschrift „Klare Wijn”, dat door de Generale Synode der Nederlandse Hervormde Kerk werd aangeboden en in allerlei kringen de aandacht trok²⁾. In dit verband willen we speciaal ook

wijzen op hetgeen zich afspeelt binnen de rooms-katholieke kerk. In de laatste twintig jaar is daar een nog steeds aanwassende stroom van exegetische literatuur verschenen, die ook protestanten met verbazing en bewondering vervult. De rooms-katholieken beschikken over tal van knappe Bijbelgeleerden en niemand, die zich voor de bestudering van de Bijbel interesseert, kan de resultaten van hun onderzoek negeren. Nu is het interessante bij Rome, dat deze nieuwe ontwikkeling niet beperkt blijft tot de vakgeleerden, maar ook zeer krachtig onder het kerkvolk doorwerkt, zodat men met recht van een „Bijbelbeweging” kan spreken. Talloze populaire geschriften verschaffen nadere informatie over de betekenis en de inhoud van de Bijbel. Ik moge hier, wat het nederlandse taalgebied betreft, noemen de beide Elsevier-pockets „Hoe lees ik de Bijbel?” en de mooie reeks „De Bijbel over”³⁾, waar heel veel waardevol materiaal ligt opgetast. Deze „Bijbelbeweging” is in meer dan één opzicht een opmerkelijk verschijnsel. Tevoren gold de lektuur en de bestudering van de Bijbel, althans bij „leken”, als een typisch-protestantse aangelegenheid. De protestanten stonden daarbij ook goede hulpmiddelen ten dienste. De Hervormden beschikten over de reeks „Tekst en Uitleg” terwijl vele Gereformeerden de „Korte Verklaring” in hun kast hadden (en hebben) staan. Nu komen echter ook de Rooms en opzetten met een vloed van moderne commentaren, in vergelijking waarmee b.v. bepaalde delen van de Korte Verklaring soms bijna ouderwets aandoen. De voorlopige bekroning van deze ontwikkeling is in ons land de Willibrord-vertaling van het Nieuwe Testament. De uitgave van deze vertaling is een prestatie van hoog niveau. De „Willibrord-bijbel” biedt een pittige, soms zelfs smeulige weergave van de oorspronkelijke tekst in modern nederlands met verhelderende, verbluffend weinig „rooms-getinte” aantekeningen, terwijl daarnaast ook de inleidingen tot de verschillende Bijbelboeken uitstekende oriëntatie geven.

Voor ons thema is van belang, dat in deze rooms-katholieke literatuur ook gesproken wordt over de problemen rondom de Bijbel. De vragen betreffende inspiratie en autoriteit van de Schrift worden opzettelijk en breedvoerig aan de orde gesteld. Welnu, in dit op-

³⁾ **Hoe lees ik de Bijbel?** 1 en 2. Elsevier Pockets E 15 en D 11, Amsterdam-Brussel, 1959 en 1963. De reeks **De Bijbel over**, is een uitgave van J. J. Roman & Zonen te Roermond en Maaseik. Vele vak-exegeten werken eraan mee. De reeks is reeds te lang om hier alle deeltjes op te sommen. Tot de besproken themata behoren: bekeering, geloven, levenswandel enz.

¹⁾ Vrije weergave van een inleiding, gehouden in de vergadering van de Persvereniging van „Opbouw” op 20 april 1968 te Utrecht.

²⁾ **Klare wijn**. Rekenschap over geschiedenis, geheim en gezag van de Bijbel, 's Gravenhage, 1967.

zicht kunnen wij een treffende parallelie constateren tussen de ontwikkeling in rooms-katholieke kring en de huidige stand van zaken op het gereformeerde erf. Na de beslissingen van de synode van Assen-1926 lag het gesprek over de problemen der Schrift geruime tijd stil. In de laatste jaren is het echter weer opnieuw tot een levendige, soms zelfs felle discussie gekomen. We herinneren hier alleen aan de publicaties van mannen als prof. dr. J. L. Koole, prof. dr. H. M. Kuitert en drs. Tj. Baarda, waarin meningen worden voorgedragen, die ten dele afwijken van opvattingen, die lange tijd in gereformeerde kring min of meer gemeengoed waren. Daartegen werd weer protest aangetekend door dr. M. J. Arntzen en dr. J. Schelhaas. De gedachtenwisseling is nog in volle gang, maar nu reeds is duidelijk (vgl. b.v. de ingezonden stukken in „Trouw”) dat de zaak in het brandpunt van de publieke belangstelling staat.

Iemand, die op zijn rust gesteld is, zou nu kunnen zeggen: daar zie je nu weer de ellende van de theologie. Altijd treedt ze als spelbreker en rustverstoorder op! Maar zo eenvoudig liggen de dingen toch niet. De vragen, die nu aan de orde komen, zijn nl. niet door de theologie „uitgedacht”, om de knuppel in het hoenderhok te gooien. Natuurlijk, er zijn ontegenzeggelijk typische vakproblemen en het zou dwaas en onverantwoord zijn de gemeente daarmee lastig te vallen. Even onverantwoordelijk is het, wanneer men met onrijpe produkten in de vorm van allerlei onvoldoende gefundeerde suggesties en vermoedens de gemeente in onrust brengt. Maar daarmee is de kous niet af. Er is thans meer aan de hand, dan dat theologische speculaties op de rug der gemeente worden uitgevochten. Want bij nadere overweging kan men m.i. niet loochenen, dat de vragen, die thans op de dagorder staan, direkt uit het leven zelf opkomen. Ieder, die, bewust in deze tijd levend, zijn Bijbel leest, krijgt ermee te maken.

Vooreerst worden wij onontkoombaar geconfronteerd met de snelle voortgang van wetenschap en techniek. De wetenschappen der geologie en de palaeontologie hebben in het onderzoek naar de ouderdom van de aarde en de ontwikkeling van het leven bepaalde resultaten bereikt. Nu laat zich uiteraard de vraag niet onderdrukken: hoe hebben wij Genesis I uit te leggen? Zijn de „dagen” dagen van 24 uur geweest, of tijdperken of moeten wij ze op nog andere wijze duiden?

Vervolgens: is „Adam” de naam van een bepaalde, historische persoon of een symbolische aanduiding van het menselijk geslacht als geheel? Voorts: wij leven in een technische, vertechniseerde wereld, waarin de automatisering en de mechanisatie steeds meer om zich heen grijpen. De mens beheerst door zijn technisch kunnen de hem omringende werkelijkheid in een mate en een graad, die onze voorouders versteld zouden doen staan. Nu dringt zich de vraag aan ons op: wat moeten we aanvangen met wonderen en wat moeten we b.v. ons voorstellen bij engelen? Bultmann heeft zijn oordeel hierover in ondubbelzinnige bewoordingen tot uitdrukking gebracht, toen hij in zijn befaamde programmatische rede over de ontmythologisering verklaarde: „Men kan niet elektrisch licht en radioapparaat gebruiken, in gevallen van ziekte moderne medische en klinische middelen te baat nemen en tegelijkertijd aan de geesten- en wonderenwereld van het Nieuwe Testament geloven. En wie meent het voor zichzelf te kunnen doen, moet zich duidelijk voor ogen stellen, dat hij, als hij dat tot de houding van het christelijk geloof verklaart, daarmee de christelijke verkondiging in de tegenwoordige tijd onverstaaanbaar en onmogelijk maakt”⁴⁾. Dit is taal, die aan duidelijkheid niets te wensen over-

⁴⁾ Geciteerd via Heinz Zahrnt, **Die Sache mit Gott**, München, 1966, 279. Een indringende kritische bespreking van Bultmann's ontmythologiseringsprogramma leverde onlangs de rooms-katholieke nieuwtestamenticus B. van Iersel in zijn opstel Ontmythologiserende Schriftuitleg?, opgenomen in de door Prof. Dr. H. van der Linde en Prof. H. A. M. Fiolet geredigeerde bundel **Geloof bij kenterend getij**, Roermond- Maaseik, z.j., 136-162. Deze bundel is opgedragen aan Prof. Dr. W. H. van de Pol en vormt een reactie op diens in noot 25 genoemde boek **Het einde van het conventionele Christendom**.

laat. Het is een angstwekkende duidelijkheid. Maar ook hij, die Bultmann's „oplossing” juist vanwege haar vooronderstellingen afwijst, zal het belang van zijn vraagstelling niet kunnen ontkennen⁵⁾.

Naast wetenschap en techniek hebben ook de sociale veranderingen vragen opgeroepen. Men denke b.v. aan de emancipatie van de vrouw. Wanneer in het publieke en maatschappelijke leven aan de vrouw dezelfde rechten als aan de man worden toegekend, hoe dient haar positie in de kerk dan te zijn? Mag haar ten eeuwigen dage het passieve (en bij ons zelfs nog: het actieve!) kiesrecht worden onthouden? Maar goed, als nu op een gegeven moment de toegang tot de ambten ook voor de vrouw wordt opengesteld, hoe moeten we dan klaar komen met de beroemde uitspraken van Paulus over de „zwijgplicht” van vrouwen in de gemeente? Of zeggen deze uitspraken iets anders dan wij er doorgaans in hebben gelezen? Genoeg om te doen zien, dat ook hier het moderne leven juist met betrekking tot het verstaan van de Schrift vragen heeft opgeroepen, die onmogelijk met een vlot handgebaar of een bezwende formule onder de tafel gewerkt kunnen worden.

2. De gereformeerde theologie na Kuyper en Bavinck heeft de vragen rondom de inspiratie en het gezag van de Schrift pogen op te lossen door in tegenstelling tot de mechanische Schriftleer uit te gaan van een organische Schriftbeschouwing. Het is echter steeds duidelijker gebleken, dat de vervanging van het begrip „mechanisch” door het begrip „organisch” als zodanig nog weinig zegt. Alles hangt af van de „vulling”, die het begrip „organisch” in de nadere uitwerking ontvangt.

De vragen, waarover wij zojuist spraken, zijn als zodanig niet gloednieuw. Ze komen thans in scherp toegespitste vorm op ons af, maar toch kwamen ook de vroegere generaties er reeds mee in aanraking. Kuyper en Bavinck, de beide grondleggers van de nieuwere gereformeerde theologie in Nederland, hebben deze vragen scherp onderkend en gepoogd een Schriftleer te ontwerpen, die daarop een antwoord gaf. Hun conceptie is bekend geworden als de organische opvatting.

Wat beoogden zij met deze organische opvatting? In elk geval zetten zij zich daarmee af tegen de mechanische inspiratie-leer, die de nareformatische theologie had voorgedragen. Men kan stellen, dat de nareformatische theologie in haar Schriftbeschouwing, evenals in de andere delen van de dogmatiek, kwam tot een rationalistische „verstijving” van het oorspronkelijke reformatische geloofsdelen. Kenmerkend voor deze Schriftbeschouwing is, dat het menselijk aandeel in de totstandkoming van de Schrift zoveel mogelijk werd gereduceerd. Sommige dogmatici, o.a. Voetius, huldigden b.v. de mening, dat de inspiratie niet alleen onbekende zaken meedeelde, maar ook reeds bekende; anders zouden de schrijvers deze zaken niet met goddelijke zekerheid weten! Dezelfde Voetius poneert nadrukkelijk, dat studie en onderzoek niet noodzakelijk waren voor het schrijven. Beroemd en berucht is de meermalen verdedigde stelling, dat ook de vocaaltekens in de hebreeuwse masoretische tekst geïnspireerd zijn⁶⁾. In een samenvattende typering van de mechanische inspiratieleer zegt Bavinck terecht, dat zij „de Bijbelschrijvers als het ware van hun persoonlijkheid losmaakt en uit de historie van hun tijd uitlicht, om hen alleen nog te doen fungeren als bewustloze en willoze instrumenten in de hand des Heiligen Geestes”⁷⁾.

Tegenover deze gedachtegang stelden Kuyper en Bavinck hun organisch ontwerp. Met kracht hielden zij staande dat de Geest bij de inspiratie van de Schrift het menselijke en persoonlijke van de schrijvers niet heeft onderdrukt, maar integendeel zich daarvan juist heeft bediend. Hij heeft hun eigen karakter, structuur, capaciteiten, ook hun

historische bepaaldheid niet uitgeschakeld, maar ingeschakeld⁸⁾.

Dit organische concept was een moedige en respectabele greep. Maar zo'n eerste greep betekent natuurlijk nog niet een afdoende oplossing van alle vragen. Trouwens, Kuyper en Bavinck hebben hun organische beschouwing niet in alle opzichten consequent uitgewerkt. Bij beiden stuiten wij toch nog op mechanische elementen, die de organische gedachtegang doorkruisen. Bovendien hebben zij zich beperkt tot het trekken van de grote lijnen en kwamen zij niet toe aan de uitwerking en toepassing van het organisch beginsel in de praktijk van de exegese, hetgeen trouwens van hen als dogmatici redelijkerwijs ook niet kon worden verwacht.

Mede hieruit is te verklaren, dat bij de gereformeerde theologen na hen, die alle het parool „organisch” in hun vaandel hadden geschreven, soms toch de mechanische opvatting weer door een achterdeur werd binnengelaten. Het streven de goddelijkheid van de Schrift met alle kracht te handhaven leidde er meermalen toe, dat aan de reële betekenis van de menselijke „inbreng” afbreuk werd gedaan⁹⁾. Het menselijke aspect werd zodoende bij het goddelijke „ondergebracht” en dus in zijn menselijkheid niet meer ten volle serieus genomen.

Alleen reeds deze stand van zaken kan ons duidelijk maken, dat de vervanging van het ene begrip door het andere als zodanig nog weinig zegt. Alles hangt af van de „vulling”, die het begrip in de nadere uitwerking ontvangt. Het is dan ook niet bevreemdend, dat men in deze tijd ten aanzien van het opereren met het „slagwoord” organisch nogal sceptisch is geworden. Van Teylingen drukt het kras uit, wanneer hij schrijft, „dat de geliefde term „organische inspiratie” niet veel meer uitdrukt dan het formuleren van de grote vraag”¹⁰⁾.

3. Als uitgangspunt voor de behandeling dient te gelden de schijnbaar wel, maar in feiten geenszins vanzelfsprekende stelregel, dat wij de Schrift hebben te aanvaarden, zoals zij is en niet zoals wij die gaarne zouden willen hebben.

De Heilige Schrift aanvaarden zoals zij is — dit adagium maakt in een gereformeerd gezelschap stellig de indruk van het intrappen van een open deur. Toch is het niet overbodig dit uitgangspunt met nadruk voorop te stellen. Want juist de bezinning op de Heilige Schrift door de eeuwen heen, ook onder gereformeerden, illustreert het gevaar, dat wij met onze eigen vooropgezette ideeën de Schrift benaderen. Wij hebben allen „van nature” de neiging om te poneren: zo en zo moet de Schrift zijn om voor ons als hoogste autoriteit te kunnen gelden. Bijvoorbeeld: alles in de Bijbel moet logisch kloppen; alle historische bijzonderheden moeten met elkaar in overeenstemming kunnen worden gebracht enz. Deze benadering kunnen we karakteriseren als „apriorisme”; immers: bij voorbaat, vooraf — nl. voor men met de bestudering van de werkelijke Schrift een begin gemaakt heeft — weet men al aan welke voorwaarden zij, als zijnde Gods Woord, te beantwoorden heeft. Dit apriorisme is de verborgen ondergrond van geheel de nareformatische Schriftleer. Maar ook in onze tijd is het gevaar van apriorisme allesbehalve denkbeeldig. Daarom is het noodzakelijk, dat wij daartegen bewust op onze hoede zijn. Wij mogen de Heilige Geest, die de Heilige Schrift tot stand deed komen, niet bedilen en Hem, wellicht geheel onbewust, voorschrijven, hoe Hij het eigenlijk had moeten doen. Integen-

⁸⁾ Vgl. *Revelatie en Inspiratie*, 267v., 438vv. e.a.

⁹⁾ Prof. Dr. S. Greijdanus schrijft bv. in zijn *Schriftbeginselen ter Schriftverklaring*, Kampen 1946, 49: „De Heilige Schrift is niet een bundel geschriften van onderscheiden auteurs uit verschillende eeuwen. Dat mag zij zijn van menschenkant gezien. Maar in wezen is zij dat niet. Naar haar eigenlijk bestand is zij het boek van één Auteur, en wel van God, hoewel Hij haar gegeven heeft door een aantal van menschen en in verschillende tijden en eeuwen”. De door ons vetgedrukte zin toont, dat de rol van de menselijke auteur feitelijk slechts pro memorie wordt uitgetrokken.

¹⁰⁾ E. G. van Teylingen, *Tussentijdse balans van het heroriëntatieproces in de gereformeerde kerken*, Kampen, 1964, 18.

deel, we zullen de moeilijke kunst moeten leren onbevangen te luisteren en eerbiedig na te speuren, welke wegen de Geest heeft gevolgd bij de vervaardiging van de Schrift.

Eén ding mag en moet daarbij (bij voorbaat!) vaststaan: de Bijbel geeft nergens theoretisch uitsluitel of een systematische leer over haar ontstaan en de wijze van haar inspiratie. Dat mogen wij ook niet verwachten gezien het feit, dat hij geen theologisch vakboek is. Theologische definities zoeken wij in de Bijbel tevergeefs. De inspiratie blijft een mysterie en al onze menselijke formuleringen blijven inadaequaat, d.w.z. kunnen de werkelijkheid, waarom het gaat, niet volledig omvatten en uitputten. Het is alsof de opsteller van onze geloofsbelijdenis, Guido de Bray, dit intuïtief heeft beseft. Het is tenminste opvallend (en „elukkig!”), dat de artikelen 3 tot 7 van de N.G.B. ons nergens een bepaalde theorie over de inspiratie met gezag voorhouden. Deze terughoudendheid is zuiver bijbels. Ze is tevens bevrijdend. Want zo blijft de weg tot het verdere onderzoek, ook het vakwetenschappelijk theologisch onderzoek volledig open. In alle onderzoek-wetenschappelijk of niet-wetenschappelijk — komt het er dus op aan niet boven, maar onder de Schrift te gaan staan en de oren te spitsen, opdat wij ook in onze Schriftbeschouwing niet uitgaan boven hetgeen geschreven staat.

(wordt vervolgd)

In diepe stilte van de zomernacht,
Als ademloos natuur de dag verwacht,
Hoor ik een vogel die zijn lied begint,
Wanneer het duister wijkt voor

flauwe tint
Van rijzend licht ontwaakt hij en begroet
Met onbedwongen vreugd het blijde licht.
Ik luister en ontvang het jubelend bericht,
Dat God een nieuwe dag ons weer
beleven doet.
Zijn lied vindt weerklank en het duurt
niet lang,
Of d' aarde is vervuld met jubelend
gezang.

Ik treed naar buiten; 'k sta als op
de drempel
Van een immensen, nooit betreden
tempel,

Waar heiligheid en schoonheid
samengaan,
Waar harten elkaar vinden en verstaan.
De ene vogel roept, de and're

antwoordt al
In volle harmonie, hun zang vult
berg en dal,
Oneindig is de vrede ongekend
Voor mensen aan rumier en twist
gewend.

Hoe haakt mijn hart naar het
volmaakte leven,
Dat God ons in Zijn gunst eenmaal
zal geven,
Geen oog heeft het gezien, geen oor
gehoord,

Wij kunnen zelfs niet peilen wat
Gods Woord
Beloofd ons van het eeuwig zalig leven.
Dit voorportaal is slechts een flauwe
schijn

Van het toekomstig land, waar God
zal alles zijn
In allen en waar ons onrustig hart
Zijn ruste vindt in God, verlost
van zond' en smart.

A. P.-W.

⁵⁾ Vgl. het oordeel van Dietrich Bonhoeffer en Julius Schniewind over Bultmann's rede, bij Zahrnt, a.a. O., 276.

⁶⁾ Vgl. voor de Schriftbeschouwing der nareformatische theologie mijn *Revelatie en Inspiratie*, Amsterdam, 1968, 13 vv.

⁷⁾ *Gereformeerde Dogmatiek*, I⁴, Kampen, 1928, 401.

T. R. Tjerkstra, Amsterdam

De vrije kerk

Nu door de recente kerkelijke gebeurtenissen verschillende gemeenten buiten het verband van de vrijgemaakte gereformeerde kerken zijn komen te staan, is de vrije kerk een punt van discussie geworden. Zo ook in het artikel van J. G. van Oord in Opbouw 12e jaargang no. 11. In enkele stellingen wil ik kort trachten te formuleren wat mijns inziens het Nieuwe Testament ons leert over de opbouw van de gemeente en ik bied deze stellingen de lezers aan als bijdrage tot verdere discussie.

- De vrije Kerk, waarover tegenwoordig veel gesproken wordt, is niet een oplossing voor de organisatorische moeilijkheden, waarmee wij te kampen hebben, maar is een gegeven uit het N.T.
- De plaatselijke vrije gemeenten van het N.T. hadden geen belijdenis als akkoord van kerkelijke gemeenschap. Hun gemeenschap beruiste op een gemeenschapelijke Heiland en Heer; hun gemeenschap was de gemeenschap van de Heilige Geest.
- Het kerkverband kwam in de kerkgeschiedenis pas als probleem aan de orde toen de plaatselijke gemeenten reeds waren afgeweken van het N.T.-grondpatroon.
- In het N.T. berust de leiding van de plaatselijke gemeenten niet bij de apostelen, evangelisten, profeten of herders en leraars, d.w.z. de ambten of bedieningen van de kerk, maar bij de oudsten.
- Oudsten zijn christenen, die door hun lange ervaring en kennis van de Here Jezus in staat geacht worden aan de gemeente te leiding te geven. Ze werden door de Heilige Geest aangewezen en onder handoplegging van apostelen als Paulus of Titus, dus de stichters der gemeente, bevestigd in hun ambt.
- Oudsten of presbiteren zijn ambten in de plaatselijke gemeente. De andere ambten (apostelen, profeten, evangelisten, herders en leraars) zijn bedieningen, die door de Heer Jezus als Hoofd van het gehele lichaam aan de gemeenten zijn geschonken (Ef. 4:11-13). Ze dragen dan ook een boven-plaatselijk karakter.
- Sommige oudsten hebben daarbij een bediening voor de prediking (2 Tim. 5:17) of voor de evangelisatie. Sommigen zijn profeten en anderen uitnemende zielszorgers. Maar het hebben van uitnemende gaven maakt iemand nog niet tot oudste. De jonge Timotheüs, die een tijdelijk leerambt bekleedde te Ephese, was daarmee nog geen oudste van deze gemeente (1 Tim. 4:12-14 en 2 Tim. 4:5). Daarentegen was Petrus, oudste in de plaatselijke gemeente te Rome, tevens apostel (1 Petr. 5:1).
- De apostelen (zendingen of missionarissen) zijn dienaren, die uitgezonden worden door de Heilige Geest om in andere streken en landen het evangelie te prediken en gemeenten te stichten. Behalve de twaalf, die de Heer Jezus zelf had geroepen, behoorden hiertoe Paulus, Barnabas en Silas (Hand. 14:14), Timotheüs (1 Thess. 2:6), Andronicus en Junius (Rom. 16:7), Apollos (1 Cor. 4:9) en de groep, die al door de apostelen werd genoemd (1 Cor. 15:7).
- Evangelisten zijn dienaren, die het evangelie prediken aan onbekeerde zondaars. Ze bleven in de omgeving van de plaatselijke christengemeente en zwierven niet als de apostelen de hele wereld door. In het N.T. worden genoemd Philippus en Timotheüs.
- Profeten zijn dienaren, die in de plaatselijke gemeente profeteerden, d.w.z. onder rechtstreekse inspiratie van de Geest opbouwend, opbeurend en opwekkend spraken (1 Cor. 14:3). Soms gaven ze openbaringen van de Heilige Geest door. Voorbeelden: Agabus, de dochters van Philippus, in Antiochië het vijftal Barnabas, Simon, Lucius, Menahem en Saulus. Profeten reisden soms van de ene gemeente naar de andere. Het N.T. waarschuwt dan ook ernstig tegen valse profeten.
- Het herder- en leraarschap diende vooral de plaatselijke gemeente. Daarom waren het dikwijls oudsten (van plaatselijke gemeenten), die dit ambt ontvingen (1 Tim. 5:17). Maar ook buiten de plaatselijke gemeenten dienden de leraars. Met het oog op deze rondreizende leraars waarschuwde het N.T. tegen valse leraars. Ook konden ze anderen opleiden tot deze arbeid (2 Tim. 2:2). Paulus schreef en gaf onderricht aan de gemeente te Rome, maar we lezen nergens, dat hij de gemeente bestuurde. In Corinthe heeft Paulus anderhalf jaar onderricht gegeven, maar het dopen liet hij waarschijnlijk aan de oudsten van de gemeente over. Ook te Efese behoorde het bestuur van de gemeente tot de taak van de oudsten, niet van de apostel.
- Zolang ieder ambt bij zijn eigen bediening bleef, was er geen strijd tussen de diverse gemeenten en hun opzieners. De apostelen reisden her en der met hun medewerkers; evangelisten, herders en leraars kwamen in verschillende gemeenten. Er was uitwisseling en contact en in dit alles kwam uit de eenheid in de Geest, de enige eenheid van de kerk, die de Heer Jezus wil.
- Helaas komt in de 2e eeuw na Christus reeds de bisschop op als ééenhoofdige leiding in de plaatselijke gemeente. Het waren uitzonderlijk met de Heilige Geest begaafde mannen als Ignatius en Polycarpus, die door het bezit van gaven en bedieningen van de Heilige Geest uitblonken, maar hun bisschopsambt was een onbijbelse zaak.
- Toen de oorspronkelijke meerhoofdige leiding van de presbyters werd vervangen door de ééenhoofdige leiding van de bisschop, werd tevens het probleem van het kerkverband geboren. Welke bisschop zou de voornaamste zijn? De bisschoppen, die het woord van de Heer Jezus: Eén is uw meester en Gij allen broeders — vergaten, en zich als hoofd van de plaatselijke gemeente aandeedden, voerden een hevige onderlinge concurrentiestrijd om de meeste macht en invloed. Zo ontstonden de bisschoppen-synodes en tenslotte de hele kerkelijke hiërarchie met de paus van Rome aan het hoofd.
- De Dordtse kerkenorde was geen algehele terugkeer tot de Schrift, maar een poging — niet het minst — behoeve van de wereldlijke overheid — orde op kerkelijke zaken te stellen. De vrije reizende leraars van de eerste jaren na de Reformatie, die overal de plaatselijke gemeenten dienden, werden nu plaatselijke pastoors, die hun priesterpak hadden uitgetrokken. Ze werden met alle égards als „dominee” aangesproken. In plaats van de bisschoppen kwamen de classicale en synodale vergaderingen.
- Zoals de eerste bisschoppen mannen waren vol van de Heilige Geest, zo waren dikwijls deze eerste plaatselijke predikanten godzalige en begenadigde leraars. Toch godden ze hoe langer hoe meer het bestuur van de plaatselijke gemeenten aan hun persoon. Ze werden daarin gesteund door de overheid, die ook voor het salaris zorgde. De dominocratie was geboren en hieruit kon zich gemakkelijk een synodocratie ontwikkelen.
- Als de kwestie van kerkelijke organisatie een kwestie van doelmatigheid is, dan lijkt me het voorbeeld van de N.T.-gemeenten uit de heilige Schrift het meest doelmatig voor het koninkrijk Gods.
- Dat een enkele plaatselijke gemeente niet haar roeping in de wereld kan vervullen, wordt door de Schrift en de ervaring gelogenstraft. De gemeente van Hernhut heeft een wereldwijde roeping gehad. Uit de arbeid van de gemeente te Antiochië is de wereldkerk uit de heidenvolken ontstaan. Een plaatselijk vrije gemeente te Toronto heeft in onze tijd honderden zendingen uitgezonden in alle werelddelen. Een plaatselijke gemeente bevordert in ons land het evangelisatiewerk in Spanje. Zo zou ook een plaatselijke gemeente een bijbelschool kunnen onderhouden voor de opleiding van predikanten en zendingen. Voor hun wetenschappelijke zendingen kunnen ze op de universiteiten terecht. Ook nu zenden plaatselijke gemeenten dikwijls zendingen uit met bijbels en lektuur naar de communistische landen.
- Het is de Heilige Geest zelf, die de noden van de wereld de gemeenteleden op het hart aandrukt en zodra de Geest van God iemand een opdracht geeft, zal een kind Gods niet rusten tot hij die taak tot eer van zijn Zender heeft volbracht.
- De Here heeft zijn gemeente geen apostolaat gegeven, maar apostelen. De gemeente heeft geen evangelisatiecommissie nodig wel evangelisten; geen synodale rapporten, maar profeten; geen kanselboodschappen, maar goede herders en leraars. Zo hebben we als gemeente geen nieuwe taken op zendingevelden te zoeken, maar we hebben wel zendingen, evangelisten en dienaars des Woords nodig, die vervuld zijn met de Heilige Geest. We moeten bidden om de Heilige Geest in de oogst nu de velden wit zijn. Als de Here weer dergelijke bezielde dienstknechten schenkt, dan is het de taak van de gemeente om te zorgen, dat deze arbeiders hun opdracht vervullen. Voor de gemeente geldt dan: de arbeider is zijn loon waardig (1 Tim. 5:18).
- Tot nu toe spraken we over de bedieningen en ambten (diaconieën), die nodig zijn voor de opbouw van de gemeente als lichaam van Christus, zodat ze kan groeien naar de volwassenheid, de vol-

heid van Christus (Ef. 4:11-13). Daarnaast zijn er nog diensten ten behoeve van de wereld, waarin de gemeente is als licht op de kandelaar en als zoutend zout. We denken aan taken als barmhartigheidsbetoon, maatschappelijk werk, reclassering en al die andere taken waarmee de agenda van de kerkelijke vergaderingen tegenwoordig gevuld zijn, zoals ontwikkelingshulp, welvaartsverdeling en wereldvrede.

22. Daar de Heer Jezus rechtens de koning van deze wereld is gaan deze noden niet aan zijn aandacht voorbij. Hij roept dan ook mannen en vrouwen tot zijn dienst in deze wereld. Hij geeft ze de wijsheid en leiding van de Heilige Geest in hun strijd tegen het onrecht. We denken aan Marten Luther King, Tullio Vinay en zovele anderen. De gemeente heeft wel is waar geen werelddiakonaat ontvangen, maar de Here heeft wel zijn „wereldiakonen”, die iets doen aan de nood in deze wereld. Zo is er de medische zending en de hulp in ontwikkelingslanden, het warme maaltijdenproject in Hongkong, de stichting „redt een kind”. Ook de dienst aan Israël moeten we niet vergeten (Nes ammim).
23. Soms verwekt de Here mannen tot profeten, die ook aan de wereldlijke overheid Gods Woord brengen, zoals Elia, Daniël, Johannes de Doper, bisschop Ambrosius tegenover keizer Theodosius de Grote. In onze tijd de voormannen van de Belijdende Kerk in Duitsland tegen Hitler, ds. Beyers Naudé in Zuid-Afrika. Maar we lezen nergens, dat kerkelijke vergaderingen als zodanig uitspraken moeten doen over wereldvragen, zoals in Uppsala en Lunteren gebeurd is. Echte profetie verdraagt zich niet met uitspraken op grond van meerderheids- en minderheidsrapporten.
24. De gemeente in het N.T. functioneert als de nieuwe gemeenschap van Gods kinderen op aarde. Hierin is geen man meer of vrouw, rijk of arm, slaaf of vrije, Jood of Griek. Ze kan dit ook slechts

zijn krachtens het nieuwe leven Gods, dat door wedergeboorte in haar is verwekt. Ze is verwekt tot een nieuw leven van hoop (1 Petr. 1:3 Willebrord). Juist in de plaatselijke gemeenten kunnen de maatschappelijke, intellectuele, nationale- en rasverschillen worden geïntegreerd en daarmee overwonnen. Hier immers wordt aan de leden uit diverse milieu's geleerd met elkaar om te gaan en samen te werken.

25. Het overwinnen van de klas- en rasverschillen in de plaatselijke gemeenten door de kracht van het evangelie der verzoening zal een positieve bijdrage zijn tot het samenleven van volkeren en rassen in wereldverband. Hier blijkt nu, dat de huidige kerkgenootschappelijke plaatselijke gemeenten geen gemeenten in N.T.-zin meer zijn, daar ze gevormd worden op grond van particuliere inzichten in leer en kerkregering en bovendien nog vaak op grond van nationale, klasse- en ras-kenmerken.
26. Daar in het N.T. de plaatselijke gemeente een nieuwe levensgemeenschap is, die een functie heeft als licht der wereld, is het te overwegen of niet vooral de nadruk op deze functie moet komen te liggen maar dan op de geografie van de plaats. In onze hedendaagse grote steden kunnen dan ook meerdere gemeentes functioneren, die niet alleen bepaald worden door wijkindeling, maar ook door de functie die ze hebben in het rijk Gods. Zo zal de ene gemeente als opdracht hebben de evangelisatie in sloppen en achterbuurten, de andere de zending naar buiten, of het barmhartigheidswerk, hulp aan invaliden, reclassering, werk onder zeevarenden. Welk werk het ook moge zijn, het is geen synode, die dit bepaalt, maar het is de Heilige Geest, die de gemeente de nood van de wereld op het hart legt en dan ook de wegen opent om aan de opdracht te voldoen. Ik denk ook aan die kring van kwakervrienden in het bekende boek van Jan de Hartog over het ziekenhuis te Houston.

in Jeruzalem die 3000 mensen het evangelie van Jezus Christus hebben aangenomen, dan is daar meteen die gemeenschap. Daar is niets aan „georganiseerd”. Het was er door de kracht van Gods Geest. We hebben in Hand. 2 geen gefantaseerd verhaal, geen toekomstdroom, maar een betrouwbaar getuigenis van iets dat echt gebeurd is. De Here heeft in Jeruzalem een gemeente gesticht, waaraan wij nog zien kunnen wat een echte gemeenschap van Christenen is. Zo echt, dat de Joden in Jeruzalem en ver daarbuiten er diep van onder de indruk waren.

Opvallend is dat in het „verslag” dat Handelingen over deze gemeente geeft zo uitvoerig geschreven wordt over de zorg voor de behoeftigen.

We lezen dat onder hen niemand behoeftig was. De Here had aan die gemeente rijke mensen en arme mensen gegeven en dat blijktbaar in een zodanige verhouding, dat voor het lenigen van de nood van de armen, de rijken niet konden volstaan met iets af te staan van hun dagelijks inkomen. Ze moesten er zelfs hun vermogen voor aanspreken. En dat deden ze gewillig. God had die gemeente in Jeruzalem zo samengesteld, dat de zorg voor de behoeftigen vanzelf uitgroeide tot een opzienbarende prediking van Gods barmhartigheid.

Deze prediking was niet alleen opzienbarend, ze was voor de Joden ook beschamend, want het was al een oud-testamentische wet, dat onder Gods Volk niemand behoeftig mocht zijn. Dat was zo maar niet een sociale wet. Het was een religieuze wet: onder het O.T. moest al geleerd worden dat de Here Zijn barmhartigheid uitdeelt **aan allen dóór allen**. Die oud-testamentische samenleving onder Israël moest al een samenleving zijn, die een levende, tastbare prediking was van Gods barmhartigheid. Daarom hadden de Joden in de dagen van Handelingen moeten zien, dat de Here in die gemeente van Jeruzalem een **nieuw** begin maakte, waarbij het oude werk, dat al bij Mozes was begonnen, werd voortgezet. Voortgezet in de Naam van Jezus Christus.

We schonken bij de Jeruzalemse gemeente speciaal aandacht aan het **herstel** van wat onder het Oude Testament al had moeten zijn. We zien verder dat Paulus voor de Christenen van het Nieuwe Testament de konsekwentie trekt voor **alle** rijkdom waarmee God ons heeft bedeeld: „Stelt uw lichamen tot een levend, heilig en Gode welgevallig offer.” (Rom. 12:1), waarna Paulus dan onmiddellijk gaat schrijven over die gemeenschap van Christenen, die als een lichaam is. Een lichaam van Christus. Ieder lid heeft zijn eigen rijkdom en ook heeft ieder lid zijn eigen armoede. Slechts als het ene lid zich over het andere ontfermt, kan het lichaam functioneren.

In die verscheidenheid onder de leden van het ene lichaam, moet weer die „oude wet” van de **barmhartigheid** de leden samen tot een lichaam vormen. Die „oude wet” van: wie weinig heeft, komt niet te kort en wie veel heeft, houdt niet over.

Hetzelfde onderwijs over de vele leden en het éne lichaam geeft Paulus ook in 1 Cor. 12, waarna Paulus dan overgaat naar het bekende hoofdstuk over „de liefde”. Die overgang maakt Paulus met de woorden: „Ik wijs u een weg die nog veel verder omhoog voert” (Willibrordus-vertaling: een weg die verheven is boven alles). Als we het verband goed vasthouden, zien we dat Paulus in 1 Cor. 12 schrijft over de **verscheidenheid** van de gaven, die de Here onder zijn kinderen uitdeelt, terwijl Paulus in 1 Cor. 13 verder gaat met er op te wijzen dat we **met gaven alléén** nog **niets zijn, als we de liefde niet hebben**. Zonder die liefde komen die Christenen met al hun gaven nog niet tot een **gemeenschap** van Christenen. Zonder die liefde komt er niet een **lichaam** van Christus.

De weg „die verder omhoog voert”, de weg die naar de eenheid van het ene lichaam voert, de weg waarop de vele gaven in al hun verscheidenheid **vrucht voortbrengen** is de weg van de liefde. Die liefde tekent Paulus ons niet als een vaag gevoel van sympathie, niet als een houding van allemaal erg vriendelijk tegen elkaar doen, maar als een **weg**, die voor „het vlees” onbegaanbaar is. De

W. F. Coumou

Onze omgang met elkaar als Christenen

Christen zijn is geen privé-aangelegenheid, zoals b.v. het beoefenen van een of andere hobby een privézaak is, waarbij men geheel vrijwillig bepaalt of men dit al of niet in samenwerking met anderen wil doen.

Christenen (mensen die van Christus zijn) worden geroepen tot een welbewuste en doelmatige omgang met elkaar, waardoor ze met elkaar moeten vormen een echt-Christelijke gemeenschap. We noemen die gemeenschap ook wel „de gemeenschap der heiligen” of kortweg „de kerk”.

Als de Heidelbergse Catechismus over „de gemeenschap der heiligen” spreekt, zegt ze daarvan:

- 1e. Het is een gemeenschap van mensen die deel hebben aan Christus.
- 2e. Binnen die gemeenschap is ieder „schuldig” zijn gaven en krachten ten nutte en ter zaligheid der anderen aan te wenden.

De uitdrukking „schuldig zijn” komen we ook, in hetzelfde verband, in de Ned. Gel. Bel. tegen nl. „dat ieder **schuldig** is zich bij de „ware kerk” te voegen”. Ook hier staat niets anders dan: Christenen mogen zich niet op zichzelf houden, ze moeten zich zo aan elkaar verbinden, zo met elkaar samenleven, dat die samenleving niets **anders**, niets **méér**

en ook niets **minder** is, dan een **echte** gemeenschap van Christenen — een ware gemeenschap van ware Christenen. „Waar” betekent hier, dat de schijn niet bedriegt, dat het geeft wat het belooft te geven, dat het zo is, dat je zegt zo wil de Here het. Het komt aan op wat we **doen**, wat we naar buiten laten **zien** van de waarachtigheid en de betrouwbaarheid van Gods verlossing in Christus. **Hoe** dat moet zegt de bijbel ons **duidelijk**. Het is „lichtelijk te onderscheiden” zegt de Ned. Gel. Bel.

We letten nog even op die woorden „schuldig zijn”, die we uit de H.C. en de N.G.B. aanhaalden. Daar zit een **eis** achter. We moeten dat echter „bijbels” lezen! D.w.z. we moeten bedenken dat de Here **geeft** wat Hij **eist** of liever: dat de Here **geeft**, door van ons te **eisen** wat Hij geeft.

Dit betekent, dat we dus ook mogen zeggen dat God aan Zijn kinderen zulk een gemeenschap **geeft**, waarin ieder zijn gaven en krachten ten nutte en ter zaligheid van de anderen aanwendt. God **gééft** een gemeenschap **waarin ieder voor de ander tot een zegen is**.

De Here **gééft** een gemeenschap van Christenen, waaraan te **zien** is, dat de verlossing in Christus waarachtig en betrouwbaar is.

We lezen daarover al direct in Hand. 2. Als

liefde is lankmoedig, goedertieren, ze is niet afgunstig, ze is niet praalziek, niet kwetsend, niet verbitterd, ze is vergevensgezind. Kortom de liefde is precies datgene wat wij van nature niet zijn.

De weg van de liefde, die „boven alles verheven is”, is de weg waarop de „oude mens” begraven wordt en de „nieuwe mens” opstaat. We zien dan ook dit thema bij Paulus telkens weer terugkeren: Gal. 5:13-26; Ef. 4:1-16; Phil. 2:1-18; Col. 3:12-17.

Als we deze gedeelten uit Gods Woord aandachtig doorlezen, dan zien we duidelijk dat het steeds weer gaat over onze Christelijke omgang met elkaar.

We zien ook dat Paulus daarbij geen regels geeft om slaafs na te volgen, maar dat het gaat over de gezindheid van ons hart bij deze omgang.

In die gezindheid moeten we één zijn. Eensgezind zijn is niet allemaal hetzelfde denken, allemaal hetzelfde gevoelen; allemaal hetzelfde inzicht hebben. Eensgezind zijn betekent eenvoudig allemaal dezelfde gezindheid hebben: „Die gezindheid zij in u, die ook in Christus Jezus was.”

Verder moeten we bedenken, dat Paulus deze dingen aan heel „gewone” mensen schrijft. Net zulke mensen als wij zijn. We hebben gesproken over die prachtige gemeente van Jeruzalem, dat „wonder van Pinksteren”, waarvan in de eerste hoofdstukken van Handelingen sprake is. We mogen er wel eens op letten, dat verder in Gods Woord van zo'n „wondergemeente” nergens meer sprake is. Het Hoofdstuk over „de liefde” schrijft Paulus aan de gemeente van Corinthe. Met die gemeente was het niet best gesteld. De eensgezindheid werd er allerm minst gevonden. Maar daarom schrijft Paulus er juist aan die mensen over. Paulus zegt: „als je door Christus gegrepen wordt, dan plaatst Christus je op een weg”. Die weg „die boven alles verheven is”, moeten we samen opgaan, er naar jagende of we het ook grijpen mochten omdat we door Christus Jezus gegrepen zijn. Op die weg strekken we ons uit naar hetgeen vóór ons ligt (Fil. 3:12-14).

Het is de weg van het omgaan met elkaar naar de „regel” van 1 Cor. 13: lankmoedig, goedertieren, niet afgunstig, niet pralend, niet opgeblazen, niemand kwetsend, niet zichzelf zoekend, niet verbitterd, het kwade niet toerekenend. Het is de weg waarop de „leden” met hun verscheidenheid van gaven samen worden tot één lichaam van Christus. Wordt iemand moe? We delen hem mee van de kracht, die God ons rijkelijk gaf. Struikelt iemand? We richten hem weer op, want ook zij die struikelen zijn van Christus en ook zij moeten naar het einddoel. Zijn er zwakken die niet zo vlug meekunnen? Dan houden we de pas wat in, want ze mogen niet achterblijven. Dwaalt iemand af? Wij wijzen hem terecht als een broeder.

Begrijpen we nu, waarom Paulus zegt (in 1 Cor. 13): al die gaven zijn niets, wij zijn met al die gaven niets, als we er die weg niet mee opgaan, als we niet delen in die gemeenschap? Als we op die weg ons niet uitstrekken naar hetgeen vóór ons ligt, dan worden we zelf niet eens behouden. De Ned. Gel. Bel. noemt dit: „buiten de kerk geen zaligheid”.

Er is in dit verband nog één ding waar we op willen wijzen. We zeiden al, dat Paulus waarlijk niet aan de gemeente van Corinthe over de liefde schreef, omdat die gemeente daar zo'n prachtig voorbeeld van gaf. Aan gaven ontbrak het in die gemeente niet, maar Paulus moest zeggen, als jullie met die gaven niet de weg van de liefde opgaan, dan is alles vergeefs.

We moeten daar maar goed aan denken in onze verwarde en verwarrende kerkelijke wereld. We worden voor allerlei beslissingen geplaatst, men eist uitspraken over van alles en nog was. Maar de Here heeft daar geen behagen in om het ons zo moeilijk te maken. Hij wijst ons een weg. Een weg die voor „het vlees” onbegaanbaar is, maar voor hen die door de Geest wandelen is het de weg van het behoud. Die weg opgaan, samen met ieder die mee wil, in de gezindheid van de liefde. Op die weg geeft de Here, wat Hij belooft. Want de Here geeft naar een wetmatigheid die de Here Jezus ons eens heeft geopenbaard met de woorden: „Wie heeft dien zal gegeven worden, maar wie niet heeft van dien zal genomen worden ook wat hij heeft”.

We herinneren het ons wel, dat was bij die gelijkenis van de heer die vóór zijn vertrek aan zijn slaven „talenten” gaf. Eén kreeg er vijf en won er vijf andere bij. De ander kreeg er twee en won er twee bij. De derde tenslotte kreeg er één en deed er niets mee. Hij gaf het „ongeschonden” aan zijn heer terug, toen hij zich verantwoorden moest. Dat ene talent wordt hem dan afgenomen en hij wordt dan „in de buitenste duisternis” geworpen. Daarop zegt de Here Jezus dan de woorden die we al aanhaalden. Wat had die man met dat ene talent nu niet gehad? Die gezindheid om er iets mee te doen. Die gezindheid hadden de andere twee wel. Het is niet zo moeilijk om te zien dat dat hetzelfde is, wat Paulus in 1 Cor. 13 zegt: Al hebben we allerlei gaven, zonder de liefde zijn we niets. Alleen met de gezindheid van de liefde winnen we andere rijkdom erbij. Maar dat is ons dan ook be loofd!

We weten niet of ons dan hier op aarde nog grote dingen te wachten staan. 't Kan voor het oog van mensen wel klein en nietig blijven. Maar er komt een dag met een „schare die niemand tellen kan”, en met een vol-groeide gemeenschap der liefde. Hoe moeten we als Christenen met elkaar omgaan? Zo, dat we met allen die van Christus zijn reikhalzend uitzien naar die grote DAG VAN CHRISTUS.

PERSSCHOUW

De situatie in Israël

In het „Friesch Dagblad” lezen we het volgende artikel:

Israël zal grote moeite krijgen om na de oorlog ook de vrede te winnen.

En zijn positie wordt momenteel slechter. Rusland heeft zich wel gehaast om Egypte weer van wapens te voorzien, Frankrijk is ook begonnen aan Arabische staten te leveren, maar het ziet er niet naar uit, dat de Arabische staten spoedig een nieuwe oorlog zullen riskeren.

Er gebeurt iets anders, dat Israël grote zorgen geeft. Vooral vanuit Jordanië opereren kleine terroristische groepen, die het leven in Israël onveilig maken. Zodra zij de landmijnen hebben gelegd of andere gewelddaden hebben gepleegd, verdwijnen zij in Jordanië achter het scherm van de geregelde troepen van Hoessein. Men krijgt de indruk, dat deze koning zelf niet zo erg gelukkig is met zulke reacties, maar véél heeft hij niet te vertellen.

Nu hebben we hier te maken met een oude geschiedenis. De landgrens van Israël is lang en kwetsbaar. Wie de kaart bekijkt, ziet onmiddellijk dat vooral zuidelijk van de Dode Zee tot aan Eilath die grens alleen maar een streep is door steppe en woestijn. Maar ook in het Noorden zijn de grenzen uitermate lang, grillig en kwetsbaar.

Nu is het al jaren zo geweest, dat terroristen uit Jordanië, maar in veel sterker frequentie uit Syrië het leven in Israël onveilig maakten. Mannen, die op het land werkten, vrouwen en kinderen, die als passagiers reden in een bus, ze werden slachtoffers van niets ontziende terroristische daden.

Wanneer Israël daarover klaagde bij de Veiligheidsraad, klopte het aan een dichte deur.

Rusland wilde tot geen prijs, dat zijn vrienden, de dictatoren in het Midden-Oosten, werden veroordeeld. India staat, zoals bekend, aan de zijde van Nasser en heeft hem, ondanks de honger, zelfs met vele miljoenen geholpen. Wie er verder ook lid zijn van de Veiligheidsraad uit Azië of Afrika, trekken met de communisten één lijn. En dus is het volstrekt zeker, dat een klacht van Israël nooit wordt gehoord, dat er in elk geval nimmer enige reactie op komt.

Wanneer het met het terrorisme te erg wordt treft Israël een harde tegenmaatregel en onderneemt een strafexpeditie naar het gebied, waar de terroristen zich schuil houden. Dan komt de Veiligheidsraad onmiddellijk in actie, om Israël te veroordelen. En de westerse landen werken daaraan mee. Alleen doen zij hun best, een staartje in de resolutie te krijgen of een aanloopje, waarin alle terroristische acties worden

Lees verder 1e kolom pag. 7.

TE BERDE

Er zijn meer stammen en volken in naam der vrijheid uitgemoord dan verlost.

Dit is een boutade, d.w.z. een te sterke bewering die niet voor honderd procent serieus genomen moet worden maar toch ook een bewering met een groot waarheidselement. „In naam der vrijheid!”, wat is vrijheid?

Aan „de vrijheid” zijn vele gedichten gewijd, vele keren is de vrijheid onderwerp geweest van vergaderingen, studiekonferenties, enz. vele boeken zijn er over geschreven, maar nog steeds kunnen we vragen: Wat is vrijheid?

Wat vrijheid is, kan niemand zeggen; de inhoud van dit woord wordt gewoonlijk bepaald door tijd, plaats en omstandigheden. Wat echter vaak vergeten wordt is, dat vrijheid „an sich” niet bestaat. De vrijheid van de mens en het streven daarnaar is altijd gebonden aan het mens-zijn en aangezien het mens-zijn altijd weer gebonden is aan normen en wetten voor dat mens-zijn, is de vrijheid van de mens ook gebonden aan deze normen en wetten. De mens is b.v. een aards wezen en ook al slaagt hij er in op de maan te wandelen, dan is en blijft hij toch een aards wezen. Hoe men het ook wil bekijken, vrijheid en gebondenheid zijn steeds twee onlosmakelijk aan elkaar verbonden begrippen.

Dit hand-in-hand gaan van vrijheid en gebondenheid weet iedereen in theorie en iedereen is daar in de praktijk tegen aan gebotst. Alle kinderen hebben dit aan de lijve ondervonden toen zij (voor het eerst) naar school gingen en vele ouderen ont-dekten dit opnieuw toen zij getrouwd waren.

Men krijgt wel eens de indruk dat vandaag deze waarheid in het vergeetboek geraakt is. Men wil vrijheid om te demonstreren, te demonstreren tegen de rassendiskriminatie, tegen Johnson, tegen de Mexicaanse regering, tegen de rechters, tegen de politie, tegen... Joost mag weten wat! Er is wel wat te zeggen voor deze demonstratievrijheid, het is gelukkig dat we vandaag niet alles zo maar slikken. Het bezwaar dat vele demonstranten bij anderen oproepen is, dat zij die anderen in hun vrijheid belemmeren. Het is te gek om los te lopen dat studenten op spitsuren te Amsterdam op straat gaan zitten en dit verregaande hinderen van anderen motiveren met: we moeten zoveel mogelijk mensen bereiken. Dat deze „heren” studenten zelf niet inzien dat zij zodoende hun eigen doel voorbijschieten, pleit niet voor de heren „studenten”. Wij vrezen dat deze rel niet een uitschieter is van de huidige toestand, maar symptomatisch voor de huidige toestand.

Ook de zgn. vrijheid van meningsuiting heeft zijn grenzen en zeker als deze uitgebuut wordt voor radio en televisie. We zijn blij dat het K.R.O.-bestuur dit ook beseft heeft en ondanks de zgn. publieke opinie er niet voor teruggedeinsd is om zijn medewerker die te weinig besef toonde van zijn verantwoordelijkheid, de laan uit te sturen. Vrijheid is een kostelijk goed. Door er mee te spelen zoals heden te vaak gebeurt, kan het omslaan in zijn tegendeel!

WESTERHUIS

Vervolg Persschouw

veroordeeld. Maar de spits van de resolutie blijft tegen Israël gericht. Bovendien gaat Rusland als beschermheer van de Arabische dictatoren er ook nog toe over, een aparte waarschuwing en een scherper dreigement naar Israël te zenden.

De Arabische staten weten alles van deze gang van zaken, door een ervaring van jaren. En daarom hebben zij begrepen, dat zij niets beter kunnen doen dan door terroristische acties Israël voortdurend te prikkelen, totdat het een tegenactie onderneemt en door de Veiligheidsraad wordt veroordeeld.

Zo tracht men de positie van Israël te verzwakken. En de Arabische landen zijn daarbij zeker van de steun van drie kwart van de leden van de Veiligheidsraad en hun aanhang heeft ook in de Verenigde Naties een enorme meerderheid.

En als we weer de officiële dag van de Verenigde Naties krijgen, zal er wel weer veel dierbaars in Nederland worden gehoord, over vrede en veiligheid.

De diepste oorzaak van de ellende van Israël en van de verzwakking van het Westen is dat men het communisme niet ernstig neemt. Men wil niet verstaan dat „vreedzame coëxistentie” voor de communisten betekent het met alle denkbare middelen verzwakken en vernietigen van de „kapitalistische” landen. Daarvoor sluit men desnoods een verbond met de duivel. Daarvoor is men lid van de Verenigde Naties van wier grondbeginselen men niets gelooft, maar die voor hen een orgaan is om wat er nog aan verbetering in de verhouding tussen de volkeren tot stand gebracht kan worden te saboteren. Misschien wordt Israël wel een eerste slachtoffer van deze vreedzame coëxistentie-politiek die zoveel succes heeft dank zij de slapheid en domheid van het Westen.

A.

INGEZONDEN

KERKBOUWAKTIE „EEN MUUR RONDOM” DRONTEN-OOSTELIJK FLEVOLAND

Op vrijdag 20 januari 1967 verscheen in „Opbouw” de eerste advertentie, waarin wij een appél deden op Uw offervaardigheid om de zware financiële lasten, die kerkbouw voor onze gemeente met zich meebracht te helpen dragen.

Wij startten deze advertentiereeks mede ter ondersteuning van het rondschrĳven, dat na gevraagde en verkregen toestemming van de plaatselijke kerkeraden aan vele broeders en zusters in Nederland werd gezonden.

Het beroep dat wij en in de advertenties en in het rondschrĳven op U deden, hebt U niet onbeantwoord gelaten, hetgeen blijkt uit het verblijvende bedrag van de totaalopbrengst, dat niet minder bedraagt dan f 30.100,95. Nu wij dan ook deze advertentiereeks gaan afsluiten, willen wij alle broeders en zusters, die ons hun meeleven toonden, en hen die ons hun meeleven toonden en een gift konden zenden oprecht hartelijk dank zeggen.

Het was hartverwarmend zoals U — in welke vorm dan ook — ons hebt geholpen.

Moge de zegen van de Heere ook U in Uw plaatselijke kerk rijkelijk geschonken zijn, naar Zijn grote genade over ons allen.

Met hartelijke groeten van Uw broeders en zusters in Oostelijk Flevoland
De commissie kerkbouwaktie

1 oktober 1968
Burlington, Ont. Canada,
731 Drury Lane,

Aan de Redactie van „Opbouw”,

Geachte Redactie,

Onder „Gereformeerd blijven”, schrijft br. P. C. van Wijk in „Opbouw” van 20 september '68 het volgende:

„Gereformeerd blijven. In de lijn van de vrijmaking blijven handelen. Dat is **nodig**”.

Ik zou hieraan toe willen voegen: „Dat is vooral kerkrechtelijk **nodig**”. Tot de kerkrechtelijke

vrijgemaakten willen de dogmatische vrijgemaakten van de daken wel schreeuwen: „Dat is allereerst dogmatisch nodig.” Maar zo zijn we naar art. 31 K.O. in en na 1943 niet vrijgemaakt geworden/gereformeerd gebleven.

Wat **nodig** is in het hoor en wederhoor voor de komende classes en synoden van de vrijgemaakte gereformeerde kerken is, dat broeders afgevaardigden met zondag 2 van de H. C. weten waaruit zij hun ellende — hun ellende waarin zij zich bevinden — kennen en wat de wet Gods van hen vraagt. (Dan was er op de P.S. van Overijssel over de behandeling van de wet Gods inzake de 2 Kamper predikanten een andere uitspraak gekomen).

Vanuit deze kennis kunnen we tot elkander zeggen: „Gij zijt de voet of de hand, maar door de vele verschillende lichaamsdelen mogen we zijn het éne lichaam van Christus”. Door verschillende synode/classisuitspraken en afscheidingen — menende Gode een dienst te bewijzen — wordt blijkbaar deze band van samenbinding niet meer gekend.

Br. van Wijk schrijft ook nog: „Waar dat geloof niet meer samenbindt, is alleen een breuk gerechtvaardigd.” Door een verschil in klemtoon is een breuk nooit gerechtvaardigd. Het komt ons niet toe te zeggen, dat de één is van Silas en de ander is van Paulus, dat de één is dogmatisch vrijgemaakt en de ander is kerkrechtelijk vrijgemaakt en daarom hebben we nodig synode-classis uitspraken en afscheidingen met/tot het doel om zoveel mogelijk onze éénheid in onze vereniging van gelijkgezinden — n.l. die van de dogmatische vrijgemaakten — in de geref. kerken te bevorderen.

In de verklaring van 1905 was er ook een verschil in klemtoon, maar dat verhinderde de kerkelijke hereniging niet om elkander te aanvaarden als broeders en zusters in de Here Jezus Christus als de vele delen van het ene lichaam van Christus. Indien men in 1968 op synoden, enz. elkander niet meer kan aanvaarden als broeders in Christus (laat dat de gewetenskwetsie zijn), dan is de saamhorigheid verbroken.

Wat God **door het geloof** heeft samengevoegd in 1905, hebben mensen in 1943 en 1968 wegens een verschil in klemtoon — zonder kerkrechtelijk hoor en wederhoor toe te passen — een scheiding in Gods kerk ontketend/doen ontketenen.

Dogmatische synodalen en vrijgemaakten kunnen broeders en zusters wel uit „hun gemeenschap” stoten, maar nooit van Gods Woord (eerste rang) en de belijdenis (tweede rang) verstoten.

Het gelovig aanvaarden en niet meer, was in 1943 en is tot nu toe in 1968 niet voldoende gebleken. En zodoende werd het lichaam van Christus gescheurd.

Met broedergroeten,

Hoogachtend,
K. Muis

TWEEMAAL HELPEN

Tot een hand en een voet

Nog enkele weken en het is zover. Dan wordt het Diakonaal Kongres gehouden. Dit is geen kongres van diakenen, doch van ieder die zich bij de onderlinge hulpverlening betrokken weet. Vandaag wordt deze hulp veelal geboden zonder de gewenste samenwerking. De een weet van de ander niet wat deze doet. Ieder doet het op eigen wijze en met de beste bedoelingen. Meer eenheid in de christelijke hulpverlening is dringend gewenst. Ook daar waar reeds lang wordt gewerkt met schaalvergroting. Dit laatste betreft b.v. het maatschappelijk werk van de Stichting Gereformeerde Kinderbescherming.

De bijdragen voor het kongres kan men vinden in de opstellenbundel „Tot een hand en een voet”. Dit is een uitgave van de Vuurbaak. Wanneer U dit leest is de bundel uitgekomen. Iedere deelnemer, het zijn er ruim 170, heeft reeds de inlichtingen ontvangen. Vermoedelijk is het nog niet tot ieder doorgedrongen, dat tijdens het kongres **geen inleidingen worden uitgesproken. Ieder moet de bundel dus persoonlijk aanschaffen.** De toegezonden kaart van de Vuurbaak geeft duidelijk aan op welke wijze men de bundel kan bestellen. **Doet het onmiddellijk.**

Schaalvergroting

is bezig een mode te worden. De overheid dwingt via subsidiëring tot vergroting van werkterrein. Waar vandaag nog op een klein geografisch gebied hulp wordt geboden zal dit spoedig

niet meer het geval zijn. Levensbeschouwelijk tegengestelde instellingen worden min of meer gedwongen over de principiële gescheidenheid heen te stappen.

Schaalvergroting, waar mogelijk, is toe te juichen. Geschiedt dit echter vanwege behoud van de zilveren koorden met de overheid dan kan dit gevaarlijk zijn. De hulpbehoevende gemeentesleden dreigen almeer onbekend en de ambtsdragers onherkenbaar te worden. Hierdoor zal de ambt der gelovigen verslappen en het bijzondere ambt al meer afhankelijk worden van de specialisten. Dit behoeft niet. Het kan worden voorkomen indien de bijzondere ambtsdragers bereid zijn tot samenwerking en te streven tot een zo verantwoorde hulpverlening. Bestudering van dit vraagstuk zal een hoge prioriteit dienen te hebben. Het is urgent, wil de kerk ook kerk zijn in de hulpverlening.

Van één naar twee

Dit betreft „de Driehoek”. Een jaar na de opening van één groep voor 16 kinderen moest reeds worden besloten tot uitbreiding met een tweede. De behoefte daaraan is duidelijk aanwezig. Wat daarbij echter enige zorg geeft is het aantrekken van een groepsleider. Voor deze functie blijkt in onze kring weinig belangstelling. Toch zal deze er spoedig moeten komen. Hiervan zal in de toekomst in belangrijke mate het slagen van het werk afhankelijk zijn. Via een advertentie in dit blad werd iemand gevraagd, doch tot heden zonder resultaat. Wie er belangstelling voor heeft kan zich tot het bestuur van de Stichting wenden. Zie onderstaand adres.

De „oogst” van vele giften

Deze oogst kwam binnen over een periode van ongeveer twee en een halve maand. G.J.V. Coram Deo, Wageningen, 11,—; Vr. ver. Nijverdal 30,—; G.V. „Ruchama”, Zwolle, 50,—; Israëlreis, 10,—; verjaardagsgift, 25,—; coll. tijdens zondagavondzang op Camping „Bergzicht” te Ommen, 77,—; afrek. 2e h.j. contributies Wezep, 85,50; de prachtige gift van 2.260,35, jubileumgift 50-jarig bestaan.

Felicitatiegiften: 6 van 5,—; 10 van 10,—; 4 van 15,—; 1 van 25,— en 1 van 50,—.

Verder de volgende giften: 1 van 2,—; 2 van 2,50; 9 van 5,—; 1 van 7,50; 28 van 10,—; 1 van 12,50; 1 van 15,—; 4 van 20,—; 12 van 25,—; 1 van 30,—; 1 van 35,—; 2 van 50,— en 5 van 100,—

Totaal t.m. 11-10-1968:

giften particulieren f 12.971,25

giften en collecten

„de Driehoek” f 3.613,43

Alle geefsters en gevers onze hartelijke dank. Zij vormen evenzovele bouwstenen om spoedig te komen „van één tot twee”.

Collecten en giften kunnen worden gestort op postrekening nr. 52325 t.n.v. de Stichting Gereformeerde Kinderbescherming, Beatrixlaan 37, Ede.

BOEKBESPREKING

Yong Choon Ahn, **Het zaad moet sterven.** De lotgevallen van een Koreaans predikantsgezin in bewogen jaren, Uitgeverij „De Vuurbaak” - Groningen 1968 f 6,90.

Dit boekje van 112 blz. kan ik van harte aanbevelen.

Op de achterflap lees ik: „Dit boek vertelt de ware geschiedenis van de Koreaanse predikant Yang Won Son en zijn gezin. Vanwege zijn weigering om mee te doen aan de door de japanse bezetters voorgeschreven Shinto plechtigheden, wordt hij door zijn kerkelijke superieuren naar de leprozen-kolonie „Ae-yang-won” („Tuin van de liefdevolle zorg”) gezonden als geestelijk verzorger. Het wordt een gezegende tijd voor de kolonie, waaraan echter een wreed einde komt. Ds. Son wordt door de Jappen gevangen genomen en jarenlang in het huis van bewaring vastgehouden. Eén woord, één enkele buiging zou voldoende geweest zijn om vrij te komen, maar het zou een verloochening van zijn geloof betekend hebben en hij weigert. Ook zijn gezin wordt ondertussen opgejaagd. Als door een wonder overleven allen de bezetting en na de bevrijding worden ze weer herenigd in het geliefde Ae-Yang-won.

Een nieuwe storm barst los over het gezin, als de twee zoons, die de middelbare school bezoeken, het slachtoffer worden van een communis-

KERKNIEUWS

tische opstand in Soon-chun. Hun kosthuis wordt door een joelende troep opstandige medescholieren omsingeld en in triomf worden ze meegesleurd naar het communistische hoofdkwartier, waar de lijken reeds opgestapeld liggen. En dan worden ze voor de keus gesteld: hun christelijk geloof opgeven of de dood. Manmoedig blijven ze echter getuigen van hun geloof in Christus en wijzen hun vervolgers erop, dat ook voor Korea slechts heil te verwachten valt door Hem. Daarmee is hun lot beslist.

De droeve tijd van hun dood bereikt spoedig Ae-Yang-won. Doch bij alle verdriet kent Ds. Son slechts één grote zorg: wat moet er terecht komen van de moordenaars van zijn zoons, als zij zich niet bekeren? En onmiddellijk wordt door hem iemand naar het inmiddels weer in de handen van nationalistische troepen overgegangene Soon-chun gezonden om te trachten de moordenaars op te sporen, gratie voor hen te vragen en te verzoeken of zij verder aan zijn zorgen toevertrouwd mogen worden.

De wijze waarop men er tenslotte in slaagt de moordenaar te ontmaskeren en... van de ondergang te redden, vormt wel een van de meest ontroerende gedeelten van dit boek."

Hiermee is de inhoud weergegeven. Een enkele opmerking volg hier.

In de eerste plaats richt dit boekje onze aandacht op de strijd des geloofs, die onze broederschap in de wereld heeft te strijden. In Zuid-Korea moge vrijheid zijn om de HERE te dienen, in Noord-Korea zal die er wel niet zijn. En zo is het in vele landen achter ijzeren gordijnen. We mogen wel veel voor die broederschap bidden. En van een boek als dit leren, wat de échte strijd des geloofs betekent. Dat is heel wat anders dan de heilloze strijd van broeders tegen broeders- of tegen windmolens-waar in wij zeeën van tijd en energie verknoeien.

In de tweede plaats kunnen we aan de geschiedenis van dit gezin zien, wat Gods genade vermag. Leren bidden voor vervolgers en zegen zoeken voor moordenaars. Als Ds. Son verneemt, dat twee zonen van hem vermoord zijn door landgenoten dan zegt hij: „Zouden het vreemdelingen geweest zijn uit een ander land, dan zou het al mijn plicht zijn geweest te trachten hen te redden. Maar het zijn mijn eigen landgenoten, en dat maakt mijn verantwoordelijkheid nog dwingender.

Als de bevolking van een land onderling in strijd gewikkeld raakt, wie zal dan zeggen wat het einde zal zijn? Elke partij zal zich weer wreken op de andere en dat zou kunnen doorgaan tot nagenoeg iedereen vernietigd is. Daarom zal de vloedgolf van de wraak moeten worden beteugeld: laat er direkt een van U naar dominee Duk-whan Ra in Soon-chun gaan en hem zeggen, dat zij die mijn zoons hebben vermoord, als ze gevonden worden, niet moeten worden geslagen of ter dood gebracht. Ik wil trachten hen te bekeren en hen aan te nemen als mijn eigen zonen....."

In de derde plaats: Er is door het beschreven predikantsgezin veel geleden. Onwillekeurig gaan onze gedachten naar verschillende pastorieën waar ook veel geleden wordt. Niet van „Jappen" of communisten, maar van broeders!

H. J. Jager

Juliana Regina 1968, door F.J. Lammers. Uitgeverij Hollandia N.V. te Baarn. Prijs f 3,75 (ingenaaid).

Dit boek is in deze serie het twintigste deel. U treft in dit boek veel foto's aan van de koninklijke familie. Van de doop van Prins Willem Alexander verslaat dit boek alle belangrijke gebeurtenissen van het koninklijk huis tot en met de vakantie in 1968 in Italië.

Ik heb altijd het gevoel dat de leden van de koninklijke familie het nu niet zo erg leuk zullen vinden altijd fotografen op hun weg te vinden. Maar misschien zijn ze er zo aan gewend, dat ze het nauwelijks meer merken.

In ieder geval heeft het particulier secretariaat van de Koningin en Prins Bernhard medewerking verleend.

De prijs is voor de hoeveelheid foto's en tekst bijzonder laag. En het geheel is langzamerhand een indrukwekkende reeks geworden. Dit boek is n.l. het twintigste deel in deze serie Juliana Regina.

A.

Beroepen: te Bergentheim: ds. P. Schelling te Wetsinge-Sauwerd; te Amstelveen (scriba W. de Jager): ds. K. J. Kapteyn te Overschild en Appingedam.

Bedankt: voor Rijnsburg: ds. J. M. Goedhart te Drachten; voor Huizum: ds. K. J. Kapteyn te Overschild en Appingedam.

Ds. L. A. F. Godschalk. Op de leeftijd van 77 jaar overleed te Ermelo ds. L. A. F. Godschalk. Ds. Godschalk werd 3 januari 1891 geboren en werd op latere leeftijd predikant. Hij diende de gemeente te Minnertsgra en Oude- en Nieuwe-Bildt van 30 december 1951 tot zijn emeritaat in 1960.

Ds. H. de Jong. De kerkeraad van Wageningen heeft zijn predikant ds. H. de Jong in zijn ambt geschorst op grond van art. 53 K.O. Dit artikel regelt de ondertekening van de belijdenisschriften, en bepaalt o.m. dat predikanten, die deze ondertekening weigeren, de facto (metterdaad) door de kerkeraad of de classis in hun dienst zullen worden geschorst.

Ds. B. van Zuijlekom. Zondagmiddag 20 oktober j.l. nam ds. B. van Zuijlekom afscheid van zijn gemeente te Bergentheim. Hij bediende bij deze gelegenheid het Woord uit 2 Johannes:7-11.

Creil. (N.O.P.). In de gemeente te Creil is het tot een breuk gekomen. Een ouderling en een diaken hebben voor zondag 20 oktober j.l. de gemeente in afzonderlijke diensten samengeropen. De beide andere kerkeraadsliden en ds. H. Schuurman hielden hun bijeenkomsten gewoon in het kerkgebouw.

's-Gravenhage-Z.W. Nadat op 24 augustus j.l. twee ambtsdragers van de gemeente te 's-Gravenhage-Z.W. de gemeente hadden opgeroepen met hen in doleantie te gaan, is het op 9 september tot een breuk gekomen. Beide ambtsdragers hebben zich met een credentiebrieven als afgevaardigden van 's-Gravenhage-Z.W. bij de classis 's-Gravenhage van 12 september j.l. gepresenteerd. Verwacht wordt, dat de classis zich in haar e.v. vergadering over de toelating zal uitspreken.

Loosdrecht. In Loosdrecht deelden 6 gezinnen in een schrijven aan de kerkeraad (scriba J. van Baardewijk) mede, dat ze n.a.v. het handelen inzake de bevestiging van ds. Verhooff en in aansluiting op de classicale uitspraak van 2 okt. j.l. zich aan opzicht en tucht van de kerkeraad hebben onttrokken met de bede, dat deze daad mag bijdragen tot een terugkeer van de kerkeraad tot een tegengestelde weg, zodat ze weer als één gemeente kunnen samenkomen. Eind juni onttrokken zich eveneens 2 gezinnen; totaal 16 belijdende — en 11 doopleden hebben zich nu op advies van de classis bij de kerk van Hilversum gevoegd. Namens de kerkeraad heeft ds. Verhooff aan alle gezinnen, die zich onttrokken in een persoonlijke brief er o.a. op gewezen, dat dit met droefheid is geconstateerd en dat de kerkeraad te allen tijde bereid is van gedachten te wisselen over de zaken „die naar Uw mening scheiding tussen ons maken".

De kerkeraad van Loosdrecht is alsnog bij de P.S. van Utrecht (in voortgezette vergadering bijeen op vrijdag 25 okt.) tegen de uitspraken van de classis Amersfoort d.d. 4 sept. - 2 okt. in appèl gegaan.

P.S. Friesland. Met algemene stemmen heeft de Part. Synode van Friesland van 24 oktober een voorstel van de Classis Leeuwarden aangevaard, ter bijeenroeping van een vervroegde Generale Synode door de Kerk te Hoogeveen.

In haar oordelen sprak de Part. Synode o.m. uit, dat het thans niet gewenst is te achten, een zgn. Generale Synode ad hoc te doen bijeenroepen, daar het noodzakelijk moet worden geacht, dat de mogelijkheid van behandeling van appèllen op de samen te roepen Generale Synode open blijft.

Generale synode

De P.S. van Drenthe van 24 oktober j.l. heeft de kerk te Hoogeveen geadviseerd (art. 50 K.O.), een vervroegde generale synode samen te roepen tegen 15 april 1969.

Redactieleden:

Ds. H. AMELINK, Dr. J. BOSCH, P. GROEN, Prof. Dr. H. J. JAGER, Drs. J. G. VAN OORD, Dr. P. G. SMELIK, Prof. C. VEENHOF, Ds. G. VISEE

Adres van de Redactie:

Ds. H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Geref. Persvereniging „Opbouw”:

adres secretaris en penningmeester: Van Lynden van Sandenburglaan 16, Utrecht. Telef. 030-711450. Giro 448367.

Administratie abonnementen:

Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220, Zeist. Telef. 03404-12452

Abonnementenprijs

f 15,— per jaar (bij vooruitbetaling)

Zeist. Giro 233117.

Advertentieprijs 20 ct. per mm

Familieberichten 15 ct. per mm

ADRESSEN

Appingedam: scriba: H. Doornbos, Farmsumerweg 88, Appingedam, tel. (05960) 3009. **Dordrecht:** diakonie: C. Hordijk, Giessenstraat 16, Dordrecht, tel. (01850) 43778. **Souburg-Vlissingen:** adres kerkeraad: Ds. F. van Dijk, Geref. Pastorie, Steengrachtstraat 61, West-Souburg, tel. (01183) 1947. **De Bilt:** scriba: G. M. Velthuis, Uranuslaan 22, De Bilt, post Bilthoven.

PROPAEDEUTISCHE EXAMENS

De heren C. J. de Ruijter, Von Geusaustraat 210, Voorburg en J. J. Poutsma, Komnisjewel 12, Nijega, slaagden voor het propaedeutisch examen.

Tot onze grote vreugde schonk de Heere ons wederom een zoon.

Wij noemen hem:

SIKKO.

P. KROL
I. KROL-DE VRIES
RUURD-JAN

Kortenhoef, 11 oktober 1968

JOHANNES POSTSCHOOL VOOR CHR. M.A.V.O. HOORN

Gevraagd wegens uitbreiding zo spoedig mogelijk

leraar of lerares

voorlopig tot 31 juli 1969, daarna kans op vaste aanstelling.

Huis beschikbaar.

Brieven aan A. J. de Weerd, directeur, J. P. Coenstraat 7, Hoorn. Telef. 02290 - 4473 (huis); 02290 - 5473 (school).

DE VERENIGING „EEN SCHOOL MET DEN BIJBEL" TE LANGERAK

vraagt voor haar kleuterschool per 1 januari

een Hoofdleidster

van Gereformeerde beginselen. In het bezit van de aktes A en B.

Diploma C.K.O. wordt vergoed.

Goede verbinding met Rotterdam en Utrecht.

Inlichtingen en sollicitaties bij: Mevr. M. J. Renes-van den Dool, Hoofdstraat 48, Nieuwpoort (Z.-H.). Telefoon 01843 - 379. Na 3.30 uur.

Causerie door ds K. C. Smouter

gereformeerd predikant te Breda.

Gebouw De Rank, Soesterbergsestraat 18 te Soest.

Maandag, 4 november 1968, aanvang 20.00 uur.

Onderwerp:

de 10 woorden van Horeb — Gods Bondgenoten —

De Gereformeerde Kerk te Soest, nodigt u allen uit. Er zal gelegenheid worden gegeven voor het stellen van vragen.